

5. TRUDNA SZTUKA RZĄDZENIA

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA I UCZNIĄ

Prezentacja multimedialna opracowana na podstawie:

Przewodnik obywatelski. Wiedza o społeczeństwie w liceum i technikum – zakres podstawowy. Część 1

Rozdział 2. Państwo: Wybieramy naszych przedstawicieli,
s. 222–228

Autorzy tekstów: Łukasz Pawłowski, Tomasz Merta,
Alicja Pacewicz

NA TEJ LEKCJI

Uczniowie będą szukać odpowiedzi na pytania:

- Jak powołuje się w Polsce rząd?
- Jakie kompetencje ma Rada Ministrów i kto w niej zasiada?
- Co to jest konstruktywne wotum zaufania oraz wotum nieufności?
- Jak działa administracja publiczna w Polsce?

CO BĘDZIE POTRZEBNE?

Komputer z dostępem do internetu, ewentualnie projektor i ekran lub tablica interaktywna

MATERIAŁY DLA UCZNIĄ

- Słowniczek obywatelski (PODRĘCZNIK CZ. 1, s. 272–290)
- Rusz głową, czyli ćwiczenia i zadania (MATERIAŁY, s. 6)

W KILKU SŁOWACH O LEKCJI

Politykę wewnętrzną i zewnętrzną państwa prowadzi Rada Ministrów, ona też kieruje administracją rządową. Na lekcji uczniowie poznają sposób powoływania rządu i jego kompetencje, a także dowiadują się, co to jest konstruktywne wotum zaufania oraz wotum nieufności. Poznają też aktualnego premiera oraz osoby, które obecnie wchodzi w skład rządu, a także wszystkich poprzednich premierów III Rzeczypospolitej. Zastanawiają się, dlaczego rząd musi obradować na posiedzeniach i biorą udział w inscenizacji pierwszego posiedzenia Rady Ministrów. Część z nich wciela się w rolę premiera oraz członków rządu, a pozostali w rolę dziennikarzy, którzy wezmą udział w pierwszej konferencji prasowej nowego rządu. Na lekcji uczniowie poznają również strukturę administracji rządowej. Na zakończenie opracowują w zespołach zestaw dziesięciu pytań sprawdzających znajomość instytucji i osób sprawujących władzę w naszym kraju.

AKTYWNOŚCI UCZNIÓW

- **SLAJD 4**

Zapoznanie się z tematem minilekcji obywatelskiej.

- **SLAJD 5**

Na tej lekcji

Ukierunkowanie na cele realizowane na minilekcji, wyjaśnienie ważnych pojęć: rząd (premier, minister resortowy, minister bez teki); budżet państwa; procedura trzech kroków; wotum zaufania; konstruktywne wotum nieufności; administracja publiczna; administracja rządowa (SŁOWNICZEK OBYWATELSKI).

- **SLAJD 6**

Przypomnij sobie

Zagadnienia lub terminy, których znajomość będzie przydatna w czasie minilekcji:

- Zasada trójpodziału władzy.

Ilustracją jest rysunek satyryczny Juliana Bohdanowicza (TRÓJPODZIAŁ WŁADZY).

- **SLAJD 7**

Przeczytaj teraz

„Tylko demokratyczny rząd może zapewnić maksimum możliwości jednostkom, by same decydowały o swoim losie, to znaczy żyły zgodnie z prawami, jakie same wybrały”. Robert Dahl (1915–2014), amerykański politolog i socjolog.

- **SLAJDY 8–18**

Gabinet pana premiera

Przedstawienie składu Rady Ministrów (SLAJDY 10, 12) oraz premierów III Rzeczypospolitej (GALERIA, SLAJD 17).

Zadanie (praca indywidualna): Czy znasz osoby, które wchodzą obecnie w skład gabinetu premiera (rządu)? Wypisz w zeszycie znane ci nazwiska ministrów, a brakujące uzupełnij. Aktualne informacje o składzie rządu znajdziesz na stronie internetowej www.kprm.gov.pl (JAKI MINISTER?, SLAJD 9).

Zadanie (praca zespołowa, drama): Zapraszamy was teraz na posiedzenie rządu. Wylosujcie osoby, które grać będą rolę premiera oraz członków Rady Ministrów. Pozostali uczniowie mogą odegrać rolę dziennikarzy, którzy przygotowują się do pierwszej konferencji prasowej nowego rządu. Niech każdy wybierze sobie stację telewizyjną lub gazetę, którą chce reprezentować. Premier otwiera posiedzenie rządu, przedstawia wszystkich ministrów, a następnie kolejni ministrowie wyjaśniają, jakiej sprawie należącej do kompetencji ich resortu chcieliby poświęcić najwięcej uwagi (wypowiedzi muszą być krótkie – jedno, dwa zdania). Jeśli wystarczy wam czasu, możecie na koniec urządzić krótką konferencję prasową, na której dziennikarze będą mogli zadać przygotowane wcześniej pytania (PIERWSZE POSIEDZENIE, SLAJD 11).

INNE AKTYWNOŚCI

Przeczytaj teraz

Fragmety Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (SLAJDY 11, 15).

Warto wiedzieć

Posiedzenia Rady Ministrów odbywają się raz w tygodniu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w Alejach Ujazdowskich w Warszawie (na zdjęciu). Sprawdź w Biuletynie Informacji Publicznej, jaki będzie porządek obrad najbliższego posiedzenia rządu. Które z omawianych spraw mogą cię bezpośrednio dotyczyć? (SLAJD 14).

Zadanie (do pracy indywidualnej): Spośród niżej wymienionych polityków wybierz tych, którzy przed Mateuszem Morawieckim piastowali urząd premiera w III Rzeczypospolitej, i ułóż ich nazwiska w kolejności chronologicznej. Zwróć uwagę, że jeden z polityków sprawował tę funkcję dwukrotnie: Władysław Bartoszewski, Marek Belka, Jan Krzysztof Bielecki, Jerzy Buzek, Włodzimierz Cimoszewicz, Aleksander Hall, Bronisław Geremek, Jarosław Kaczyński, Ewa Kopacz, Kazimierz Marcinkiewicz, Tadeusz Mazowiecki, Leszek Miller, Józef Oleksy, Jan Olszewski, Waldemar Pawlak, Hanna Suchocka, Beata Szydło, Donald Tusk, Lech Wałęsa, **Mateusz Morawiecki** (SLAJD 16).

Warto wiedzieć

Zdjęcie przedstawiające Tadeusza Mazowieckiego z młodzieżą. Tadeusz Mazowiecki (1927–2013), polityk, publicysta. Gdy obejmował urząd premiera, w wystąpieniu przed Sejmem 24 sierpnia 1989 roku mówił: „Chcę utworzyć rząd zdolny do działania dla dobra społeczeństwa narodu i państwa. Będzie to rząd koalicji na rzecz gruntownej reformy państwa”. Na zdjęciu: premier na spotkaniu z młodzieżą w szkole, 2013 rok (SLAJD 18).

• SLAJDY 19–23

Trzy kroki w stronę rządu

Jak się powołuje Radę Ministrów? (SLAJD 20). Co to jest konstruktywne wotum zaufania? (SLAJD 22). **Pytanie:** Wyobraź sobie, że dopiero co wybrany Sejm nie jest w stanie wyłonić rządu. Jak myślisz, czy jeśli zostanie rozwiązany, to nowe wybory coś zmieniają, czy obywatele zgłaszają na inne ugrupowania? Jakie czynniki mogą mieć na to wpływ? (SLAJD 23).

INNE AKTYWNOŚCI

Warto wiedzieć

Nadzwyczajne sytuacje wymagają zastosowania nadzwyczajnych środków, najczęściej rozszerzenia kompetencji rządu oraz wprowadzenia odmiennych zasad jego funkcjonowania. Na zdjęciu: posiedzenie Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego pod przewodnictwem premiera Mateusza Morawieckiego w czasie pandemii COVID–19, 11 maja 2020 rok (ILUSTRACJA, SLAJD 21).

• SLAJD 24–31

Jak rządzi rząd?

Jakie są kompetencje Rady Ministrów? (SLAJD 26). Przedstawienie zadań rządu wobec administracji (SLAJD 27) oraz podziału administracji rządowej na zespólną i niezespólną (SCHEMAT, SLAJD 28).

Zadanie (praca w grupach): Podzielcie się na cztery zespoły (A, B, C, D). Waszym zadaniem będzie opracowanie zestawu 10 pytań sprawdzających znajomość instytucji i osób sprawujących władzę w naszym kraju. Mogą to być zarówno pytania dotyczące ustroju (np. co jest najwyższym prawem w Polsce?), jak i konkretnych stanowisk (np. kto pełni obecnie funkcję Marszałka Sejmu lub Rzecznika Praw Obywatelskich?), jednak powinny dotyczyć rzeczy naprawdę podstawowych. Wymieńcie się między sobą pytaniami i aby je przetestować, spróbujcie na nie sami odpowiedzieć (grupa A wymienia się z grupą B, a C z D). Odrzućcie pytania zbyt łatwe i zbyt trudne, a także te źle sformułowane, a z najlepszych stwórzcie jeden 10–15

punktowy kwestionariusz, za pomocą którego możecie przeprowadzić anonimowe badanie znajomości ustroju wśród młodych mieszkańców swej miejscowości (SLAJD 30).

INNE AKTYWNOŚCI

Przeczytaj teraz

Fragmenty Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (SLAJD 25).

Warto wiedzieć

Kancelaria Rady Ministrów pomaga premierowi w organizacji pracy rządu i administracji rządowej. Na zdjęciu: w 100 rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, budynek Kancelarii Prezesa Rady Ministrów rozbłysnął biało–czerwonymi światłami, 11 listopada 2018 r. (ZDJĘCIE, SLAJD 29).

Problemy polskiej oświaty leżą w kompetencji Ministerstwa Edukacji Narodowej. Wiele jednak zależy od organów prowadzących przedszkola i szkoły, dyrektorów i dyrektorek, nauczycieli i nauczycielek, jak również samych uczniów i ich rodziców. Podaj przykłady spraw, w których decydują te instytucje i osoby. Na zdjęciu: Konferencja z udziałem ministrów Marka Zagórskiego i Dariusza Piontkowskiego, 11 maja 2020 rok (SLAJD 31).

• SLAJD 32

Warto zapamiętać

Ważne treści warte zapamiętania: władza wykonawcza i prezydent (PATRZ SŁOWNICZEK OBYWATELSKI).

• SLAJD 33

Podsumowanie

Propozycja zaprezentowania najważniejszych treści lekcji w postaci mapy myśli.

POLECAMY MATERIAŁY DODATKOWE

• SŁOWNICZEK OBYWATELSKI

RZĄD (RADA MINISTRÓW) – główny organ władzy wykonawczej. W skład rządu wchodzi ministrowie resortowi i ministrowie bez teki, a na czele rządu stoi premier.

WOTUM ZAUFANIA – wyrażenie przez Sejm w głosowaniu poparcia dla rządu.

WOTUM NIEUFNOŚCI – wycofanie przez Sejm poparcia dla rządu, skutkujące jego dymisją. W Polsce obowiązuje konstruktywne wotum nieufności, odwołanie rządu musi być powiązane ze wskazaniem nowego premiera.

ADMINISTRACJA PUBLICZNA – tworzą ją wszystkie instytucje i urzędy, których zadaniem jest bezpośrednio, praktyczne zarządzanie różnymi dziedzinami życia społecznego. W Polsce administrację publiczną dzielimy na rządową i samorządową. Administracja rządowa ma dwa poziomy: centralny (rząd) i wojewódzki (województwie). Administrację samorządową tworzą wzajemnie niezależne organy wykonawcze samorządów gminnych powiatowych i wojewódzkich.

• ĆWICZENIA I ZADANIA

- Czy znasz swoją władzę? (PODRĘCZNIK, s. 264)
- Spróbuj to odszukać i odczytać! (PODRĘCZNIK, s. 268)

5. TRUDNA SZTUKA RZĄDZENIA

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ĆWICZENIA I ZADANIA

Imię i nazwisko:

Klasa:

Data:

PRAWDA, CZY FAŁSZ?

Postaw znak „+” obok zdań prawdziwych, a „-” obok fałszywych. Wymyśl też trzy własne zadania o organach władzy w Polsce i sprawdź, jak twoje koleżanki oraz twoi koledzy poradzili sobie z tym zadaniem.

		PRAWDA/FAŁSZ
1.	Premiera rządu desygnuje prezydent.	
2.	Projekt budżetu państwa zgłasza rząd.	
3.	Rząd nie jest przez nikogo kontrolowany i nie może być odwołany.	
4.	Posłowie mogą wyrazić swoje niezadowolenie z pracy ministra, uchwalając większością głosów wotum nieufności.	
5.	Po wyborach parlamentarnych rząd podaje się do dymisji.	
6.		
7.		
8.		

Znajdź materiały do PRZEWODNIKA OBYWATELSKIEGO

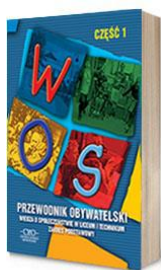
- w serwisie internetowym: koss.ceo.org.pl/wos-do-liceum-i-technikum
- na grupie KOSS i WOS na Facebooku: koss.ceo.org.pl/facebook

Zarejestruj się a otrzymasz:

- informacje o **minilekcjach obywatelskich** i innych nowościach w serwisie
- informacje o nowościach wydawniczych.

Formularz jest na stronie: rejestracja.ceo.org.pl/content/materialy-i-wydarzenia-z-wosu

Zamów w księgarni internetowej CIVITAS.COM.PL

PRZEWODNIK OBYWATELSKI. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE W LICEUM I TECHNIKUM - ZAKRES PODSTAWOWY. CZĘŚĆ 1

Autorzy: Andrzej Waśkiewicz, Tomasz Merta, Łukasz Pawłowski, Alicja Pacewicz

Wyd. 1, s. 312, opr. miękka, 16,5x23,7 cm, ISBN: 978-83-89623-76-8

Numer dopuszczenia: 1031/1/2019

PRZEWODNIK OBYWATELSKI. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE W LICEUM I TECHNIKUM - ZAKRES PODSTAWOWY. CZĘŚĆ 2

Autorzy: Andrzej Waśkiewicz, Tomasz Merta, Dagmara Woźniakowska-Fajst, Witold Klaus, Alicja Pacewicz

Wyd. 1, s. 316, opr. miękka, 16,5x23,7 cm, ISBN: 978-83-89623-77-5

Podręcznik będzie dostępny w sprzedaży po uzyskaniu numeru dopuszczenia

HEKSY EDUKACYJNE

Zestaw heksów przeznaczonych do:

- pracy na lekcji (samodzielnej lub grupowej)
- pracy w domu.

Zestaw zawiera 60 sześciokątów wielokrotnego użycia, na których można pisać hasła za pomocą suchościernego flamastra. Pomoc o dużych walorach edukacyjnych – motywuje do słuchania siebie nawzajem, uzasadniania swojego zdania, wychodzenia ponad dotychczasowe schematy myślenia. Heksy doskonale nadają się do tworzenia mapy myśli np. na lekcji WOS-u.